

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ 1989 (έκτο τμήμα)
της 24ης Ιανουαρίου 1989 *

Στην υπόθεση 341/87,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Landgericht του Αμβούργου προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

EMI Electrola GmbH, Κολωνία,

και

1) Patricia Im- und Export Verwaltungsgesellschaft mbH, Lüneburg,

2) Lüne-ton Tonträger-Herstellungs-GmbH & Co. KG, Lüneburg,

3) Leif Emanuel Kraul, Bardowick,

4) Ingo Beetz, Αμβούργο,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς τα όρια που θέτει η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στην άσκηση των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των δικαιωμάτων του δημιουργού, σε περίπτωση που οι νομοθεσίες των διαφόρων κρατών μελών προβλέπουν διαφορετική διάρκεια προστασίας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Τ. Κοορμάνς, πρόεδρο τμήματος, Τ. Φ. Ο'Χίγγινς, Γ. Φ. Μαντσίνι, Φ. Α. Σχόκγουϊλερ και Διέζ ντε Βελασκό, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Μ. Δαρμόν
γραμματέας: Β. Παστόρ, υπάλληλος διοικήσεως

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η EMI Electrola GmbH, ενάγουσα της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενη από τον δρ. H. Ahlberg, δικηγόρο Αμβούργου,
- η Patricia Im- und Export Verwaltungsgesellschaft mbH, Lüneburg, η επιχείρηση Lüne-ton Tonträger-Herstellung-GmbH και Co. KG, Lüneburg, ο Leif Emanuel Kraul, Bardowick και ο Ingo Beetz, Αμβούργο, εναγόμενοι της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενοι από τον Dr. Marquard, δικηγόρο Αμβούργου,
- η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας εκπροσωπούμενη από τον M. Seidel, Ministerialrat im Bundesministerium für Wirtschaft,
- η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από τον E. Belliard κατά την έγγραφη και τον M. Giacomini, κατά την προφορική διαδικασία,
- η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την J. Gensmantel,
- η κυβέρνηση του Βασιλείου της Ισπανίας εκπροσωπούμενη από τον J. Conde de Saro, director general de coordinación jurídica e institucional comunitaria και την R. Silva de Lapuerta, Letrado del Estado,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκπροσωπούμενη από τον G. zur Hausen, μέλος της νομικής της υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 19ης Οκτωβρίου 1988,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με Διάταξη της 2ας Οκτωβρίου 1987, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Νοεμβρίου, το Landgericht του Αμβούργου υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 30 και 36 της εν λόγω Συνθήκης, προκειμένου να κρίνει αν η εφαρμογή εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως περί δικαιωμάτων του δημιουργού μουσικών έργων συμβιβάζεται με τις διατάξεις αυτές.
- 2 Το ερώτημα ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της EMI Electrola GmbH γερμανικής επιχειρήσεως, στην οποία η βρετανική εταιρία EMI Records Ltd εκχώρησε τα δικαιώματα αναπαραγωγής και διαθέσεως των μουσικών έργων που ερμηνεύει πολύ γνωστός βρετανός τραγουδιστής, και δύο άλλων γερμανικών επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων Patricia Im- und Export και Lüne-ton, που πώλησαν εντός της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, ηχητικά υποθέματα, προελεύσεως Δανίας που περιείχαν ορισμένα από τα μουσικά αυτά έργα.
- 3 Επικαλούμενη παραβίαση των αποκλειστικών της δικαιωμάτων διαθέσεως στο γερμανικό έδαφος υποθεμάτων που περιέχουν τα εν λόγω έργα, η EMI Electrola άσκησε αγωγή ενώπιον του Landgericht του Αμβούργου, ζητώντας να απαγορευθεί στις επιχειρήσεις Patricia και Lüne-ton η εξακολούθηση πώλησεως ηχητικών υποθεμάτων εισαγόμενων από τη Δανία και να της επιδικασθεί αποζημίωση. Οι δύο εναγόμενες εταιρίες ισχυρίστηκαν ότι τα επίδικα ηχητικά υποθέματα είχαν νόμιμα διατεθεί στο εμπόριο στη Δανία, δεδομένου ότι είχε ήδη λήξει η περίοδος προστασίας των αποκλειστικών δικαιωμάτων που προβλέπει η δανική νομοθεσία περί δικαιωμάτων του δημιουργού.
- 4 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι τα επίδικα ηχητικά υποθέματα κατασκευάστηκαν στο γερμανικό έδαφος από την επιχείρηση Patricia, κατά παραγγελία δανικής επιχείρησης και ότι στη συνέχεια παραδόθηκαν στην ανωτέρω επιχείρηση στη Δανία για να επανεξαχθούν στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Η δανική αυτή επιχείρηση δεν ήταν εκείνη στην οποία η EMI Records Ltd είχε εκχωρήσει τα δικαιώματα αναπαραγωγής και διαθέσεως των εν λόγω μουσικών έργων για το δανικό έδαφος.

- 5 Το εθνικό δικαστήριο έκρινε ότι το αίτημα της EMI Electrola είναι βάσιμο κατά το γερμανικό δίκαιο, αλλά ότι ανακύπτει το ζήτημα αν τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ αποκλείουν την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας. Για την επίλυση του ζητήματος αυτού το εθνικό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Συμβιβάζεται με τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων (άρθρα 30 και επόμενα της Συνθήκης ΕΟΚ) το γεγονός ότι ο παραγωγός ηχητικών υποθεμάτων στο κράτος μέλος Α ασκεί τα αποκλειστικά δικαιώματα αναπαραγωγής και πωλήσεως ορισμένων μουσικών έργων, τα οποία κατέχει στο κράτος αυτό, απαγορεύοντας την πώληση εντός του κράτους μέλους Α ηχητικών υποθεμάτων με τα ίδια μουσικά έργα, που παράγονται και διατίθενται στο εμπόριο στο κράτος μέλος Β, όταν στο κράτος μέλος Β υπήρχε προστασία του παραγωγού ηχητικών υποθεμάτων για τα εν λόγω μουσικά έργα για ορισμένο χρονικό διάστημα το οποίο έχει ήδη παρέλθει; »

- 6 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατετέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά του φακέλου δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.
- 7 Κατά το άρθρο 36 της Συνθήκης, οι διατάξεις του άρθρου 30 που απαγορεύουν κάθε μέτρο ισοδυνάμου με ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών δεν αποκλείουν απαγορεύσεις ή περιορισμούς εισαγωγών που δικαιολογούν λόγοι προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Αυτή η προστασία περιλαμβάνει τη λογοτεχνική και καλλιτεχνική ιδιοκτησία, στην οποία ανήκει το δικαίωμα του δημιουργού, ιδίως όταν υπάρχει εμπορική εκμετάλλευση του τελευταίου. Κατά συνέπεια, περιλαμβάνει επίσης την προστασία των αποκλειστικών δικαιωμάτων αναπαραγωγής και διαθέσεως των ηχητικών υποθεμάτων, που κατά την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, εξομοιώνεται προς την προστασία του δικαιώματος του δημιουργού.
- 8 Σκοπός των άρθρων 30 και 36 είναι ο συμβιβασμός των απαιτήσεων της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων με την προστασία της νομίμου ασκήσεως των αποκλειστικών δικαιωμάτων στον τομέα της λογοτεχνικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας. Αυτός ο συμβιβασμός επιβάλλει, ιδίως, την άρνηση παροχής προστασίας σε κάθε περίπτωση καταχρηστικής ασκήσεως των δικαιωμάτων αυτών που θα μπορούσε να διατηρήσει ή να δημιουργήσει τεχνητά στεγανά εντός της κοινής αγοράς.

- 9 Βάσει αυτών των σκέψεων το Δικαστήριο νομολόγησε ότι ο δικαιούχος δικαιώματος δημιουργού δεν μπορεί να επικαλεστεί το αποκλειστικό δικαίωμα εκμεταλλεύσεως που του παρέχει το δικαίωμα δημιουργού για να εμποδίσει ή να περιορίσει την εισαγωγή ηχητικών υποθεμάτων που διετέθησαν νόμιμα στην αγορά άλλου κράτους μέλους από τον ίδιο το δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του (απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 1981 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 55 και 57/80, Musikvertrieb Membran, Συλλογή 1981, σ. 147).
- 10 Η περίπτωση αυτή, ωστόσο, είναι διαφορετική από εκείνη που αντιμετωπίζει το εθνικό δικαστήριο. Πράγματι, όπως προκύπτει από το προδικαστικό ερώτημα, το γεγονός ότι τα ηχητικά υποθέματα διατέθηκαν νόμιμα στην αγορά άλλου κράτους μέλους δεν οφείλεται σε πράξη ή συναίνεση του δικαιούχου του δικαιώματος του δημιουργού ή του λαβόντος άδεια εκμεταλλεύσεως, αλλά στη λήξη της περιόδου προστασίας που προβλέπει η νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους. Το πρόβλημα που ανέκυψε προκύπτει, κατά συνέπεια, από τις διαφορές των εθνικών νομοθεσιών ως προς τη διάρκεια της περιόδου προστασίας που εξασφαλίζει το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, διαφορές που αφορούν είτε την ίδια τη διάρκεια της προστασίας, είτε τις λεπτομέρειές της, όπως το χρόνο ενάρξεως της περιόδου προστασίας.
- 11 Πρέπει, σχετικώς, να παρατηρηθεί ότι στο παρόν στάδιο εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου, που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη εναρμόνισης ή προσεγγίσεως των σχετικών με την προστασία της λογοτεχνικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας νομοθεσιών, στον εθνικό νομοθέτη εναπόκειται ο καθορισμός των προϋποθέσεων και των λεπτομερειών της προστασίας αυτής.
- 12 Δεδομένου ότι οι διαφορές των εθνικών νομοθεσιών μπορούν να προκαλέσουν περιορισμούς στο ενδοκοινοτικό εμπόριο των ηχητικών υποθεμάτων, οι περιορισμοί αυτοί είναι δικαιολογημένοι, βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης, εφόσον προκύπτουν από τις διαφορές των ρυθμίσεων των σχετικών με τη διάρκεια της προστασίας, η οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την ίδια την ύπαρξη των αποκλειστικών δικαιωμάτων.
- 13 Η δικαιολογία αυτή δεν ισχύει όταν οι περιορισμοί του εμπορίου που επιβάλλει η εθνική νομοθεσία, την οποία επικαλείται ο δικαιούχος των αποκλειστικών δικαιωμάτων ή ο λαβών άδεια εκμεταλλεύσεως, μπορούν να αποτελέσουν μέσο αυθαίρετων

διακρίσεων ή συγκεκριμένο μέτρο περιορισμού του εμπορίου. Από κανένα, όμως, στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι παρόμοιο ενδεχόμενο θα μπορούσε να παρουσιαστεί σε υπόθεση όπως η παρούσα.

- 14 Κατά συνέπεια, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης έχουν την έννοια ότι δεν εμποδίζουν την εφαρμογή της νομοθεσίας κράτους μέλους που επιτρέπει στον παραγωγό ηχητικών υποθεμάτων στο εν λόγω κράτος μέλος να επικαλεστεί τα αποκλειστικά δικαιώματα αναπαραγωγής και διαθέσεως ορισμένων μουσικών έργων, τα οποία κατέχει, για να απαγορεύσει την πώληση, στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους, ηχητικών υποθεμάτων στα οποία ενσωματώνονται τα ίδια μουσικά έργα, όταν τα υποθέματα αυτά έχουν εισαχθεί από άλλο κράτος μέλος, στο οποίο είχαν κανονικά διατεθεί στο εμπόριο, χωρίς τη συναίνεση του εν λόγω δικαιούχου ή του λαβόντος άδεια εκμεταλλεύσεως, και στο οποίο παρέχόταν στον παραγωγό των υποθεμάτων αυτών προστασία η διάρκεια της οποίας έχει εν τω μεταξύ λήξει.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 15 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η κυβέρνηση του Βασιλείου της Ισπανίας και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπιπτόντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με Διάταξη της 2ας Οκτωβρίου 1987, το Landgericht του Αμβούργου αποφαινεται:

Τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ έχουν την έννοια ότι δεν εμποδίζουν την εφαρμογή της νομοθεσίας κράτους μέλους που επιτρέπει στον παραγωγό ηχητικών υποθεμάτων στο εν λόγω κράτος μέλος να επικαλεστεί τα αποκλειστικά δικαιώματα αναπαραγωγής και διαθέσεως ορισμένων μουσικών έργων, τα οποία κατέχει, για να απαγο-

ρεύσει την πώληση, στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους, ηχητικών υποθεμάτων στα οποία ενσωματώνονται τα ίδια μουσικά έργα, όταν τα υποθέματα αυτά έχουν εισαχθεί από άλλο κράτος μέλος, στο οποίο είχαν κανονικά διατεθεί στο εμπόριο, χωρίς τη συναίνεση του εν λόγω δικαιούχου ή του λαβόντος άδεια εκμεταλλεύσεως, και στο οποίο παρεχόταν στον παραγωγό των υποθεμάτων αυτών προστασία η διάρκεια της οποίας έχει εν τω μεταξύ λήξει.

Koopmans

O'Higgins

Mancini

Schockweiler

Diez de Velasco

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο, στις 24 Ιανουαρίου 1989.

Ο γραμματέας

Ο πρόεδρος του έκτου τμήματος

H.-G. Giraud

T. Koopmans